

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

МІЖУНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
ДРОГОВИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ім'я ІВАНА ФРАНКА

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

INTERUNIVERSITY COLLECTION OF DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE
PEDAGOGICAL UNIVERSITY YOUNG SCIENTISTS RESEARCH PAPERS

OAJ

pen endemic
ournals index

beta version

CiteFactor

НАУЧНА
БІБЛІОТЕКА
LIBRARY.RU

ResearchBib

INFOBASE INDEX

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Google

Національна бібліотека України
ім'я ІВАНА ФРАНКА

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

**МОЖИВЦІВСЬКИЙ ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
ДРОГОВИЦЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА**

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

**INTRUNIVERSITY COLLECTION OF DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE
PEDAGOGICAL UNIVERSITY YOUNG SCIENTISTS RESEARCH PAPERS**

**ВИПУСК 14
ISSUE 14**

**ДРОГОВИЧ 2015
DROHOBYCH 2015**

Актуальні питання гуманітарних наук : міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / [редактори-упорядники В. Ільницький, А. Душний, І. Зимомря]. – Дрогобич : Посвіт, 2015. – Вип. 14. – 358 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також історії, філології, мистецтвознавства.

Пантюк М.П. – д.пед.н., проф.

Головний редактор

Заступники головного редактора

Ільницький В.І. – к.і.н., доц. (співредактор);

Душний А.І. – к.пед.н., доц., чл.-кор. МАНПО (співредактор);

Зимомря І.М. – д.філол.н., проф. (співредактор).

Редакційна колегія:

Бермес І.Л. – д.мист., проф.; Бистрова О.О. – д.філол.н., проф.; Боршевич В.Т. – д.і.н.; Вагнер Марек – д.габіл. з іст., проф. (Польща); Грибок Н.М. – к.пед.н., доц.; Давидов М.А. – д.мист., проф., акад. МАІ, засл. діяч мист. Укр.; Дмитрів І.І. – к.філол.н., доц. (відп. секретар); Добрянський І.А. – д.пед.н., проф.; Жигайло О.О. – к.психол.н., доц.; Зимомря М.І. – д.філол.н., проф.; Іванишин П.В. – д.філол.н., проф.; Імханіцький М.Й. – д.мист., проф., засл. діяч мист. РФ (Росія); Квас О.В. – д.пед.н., проф.; Кеміль В.П. – д.пед.н., проф.; Киановська Л.О. – д.мист., проф., засл. діяч мист. Укр.; Козаренко О.В. – д.мист., проф., засл. діяч мист. Укр.; Козир А.В. – д.пед.н., проф.; Литвин М.Р. – д.і.н., проф.; Медведик Ю.Є. – д.мист., проф.; Москалець В.П. – д.психол.н., проф.; Неваковська Катажина – д.габіл. з філол. (Польща); Оршанський Л.В. – д.пед.н., проф.; Палінчак М.М. – д.політ.н., проф.; Петрецько О.М. – д.і.н., проф.; Сабат Г.П. – д.філол.н., проф.; Савчин М.В. – д.психол.н., проф.; Сейко Н.А. – д.пед.н., проф.; Сенник Л.Т. – д.філол.н., проф.; Сергійчук В.І. – д.і.н., проф.; Ситник О.М. – д.і.н., проф.; Сташевська І.О. – д.пед.н., проф., акад. МАНПО; Сташевський А.Я. – д.мист., проф., акад. МАІ, засл. діяч мист. Укр.; Стемний Анджей – д.габіл. з іст., проф. (Польща); Тельвак В.В. – д.і.н., проф.; Футала В.П. – д.і.н., проф.; Циховська Е.Д. – д.філол.н., проф.

Рецензенти:

Астаф'єв О.Г. – д.філол.н., проф. каф. теорії літ., компаратив. і літ. тв. ІФ КНУ ім. Т. Шевченка.

Падалка Г.М. – д.пед.н., проф. каф. ф-но вик. та худ. культ. ІМ НПУ ім. М. Драгоманова.

Патриляк І.К. – д.і.н., проф. каф. новіт. іст. України, докан іст. фак. КНУ ім. Т. Шевченка.

Скотня Н.В. – д.філол.н., проф., зав. каф. практ. психол., ректор ДДПУ ім. І. Франка.

Видання включено до міжнародних наукометричних баз даних Index Copernicus International

Відповідно до ліцензійного договору № 180-03/2014 від 27.03.2014 р. збірник «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» включений до міжнародної науково-метричної бази РИНЦ (Російський індекс наукового цитування), http://elibrary.ru/title_about.asp?id=50651

Збірник індексується в міжнародних базах даних: Polish Scholarly Bibliography, Info Base Index, Research Bible, Open Academic Journals Index, Scientific Indexing Services, Inno Space, Cite Factor

Статті збірника прирівнюються до публікацій у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз відповідно до вимог наказу МОН України від 17 жовтня 2012 р. № 1112 (зі змінами, виснесеними наказом МОН України від 03.12.2012 р. № 1380).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» Серія КВ № 19906-9706Р від 14.05.2013 р.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання <http://drohobych.net/youngsc/>

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, Львівська обл., 82100.

тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: vlincikiy@gmail.com

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2015

© Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М., 2015

Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers / [editors-compilers V. Ilnyzkiy, A. Dushniy, I. Zymomyra]. – Drohobych : Posvit, 2015. – Issue 13. – 358 s.

The publication is intended for those who is interested in the High School Pedagogics and history, philology, art development.

Chief editor:

M. Pantjuk – Doctor of Education, Professor.

Deputy Editors:

V. Ilnyzkiy – Ph.D. in History, Associate Professor (co-editor);

A. Dushniy – Ph.D. in Education, Associate Professor, EISA Corresponding Member (co-editor);

I. Zymomyra – Doctor of Philology, Professor (co-editor).

Editorial board:

I. Bermes – Doctor of Arts, Professor, V. Borshcheyevch – Doctor of History; M. Wagner – Dr. habil. in History, Professor (Poland); N. Grybok – Ph.D. in Education, Associate Professor; M. Davydov – Doctor of Arts, Professor, Academician of IIA, Honored Artist of Ukraine; I. Dmytriv – Ph.D. in Philology, Associate Professor (exec. Secretary); I. Dobryanskyj – Doctor of Education, Professor; O. Zhyhaylo – Ph.D. in Psychology, Associate Professor; M. Zymomyra – Doctor of Philology, Professor; P. Ivanyshyn – Doctor of Philology, Professor; M. Imhanzikij – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of the Russian Federation (Russia); O. Kvas – Doctor of Education, Professor; V. Kemn' – Doctor of Education, Professor; L. Kyjanovska – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of Ukraine; O. Kozarenko – Doctor of Arts, Professor, Honored Artist of Ukraine; A. Kozyr – Doctor of Education, Professor; M. Lytvyn – Doctor of History, Professor; J. Medvedyk – Doctor of Arts, Professor; V. Moskaletz – Doctor of Psychology, Professor; K. Nowakowska – Dr. habil. in Philology (Poland); L. Orshanskyj – Doctor of Education, Professor; M. Pallinchak – Doctor of Political Sciences, Professor; O. Petrechko – Doctor of History, Professor; H. Sabat – Doctor of Philology, Professor; M. Savchyn – Doctor of Psychology, Professor; N. Sejko – Doctor of Education, Professor; L. Senyk – Doctor of Philology, Professor; V. Serhijchuk – Doctor of History, Professor; O. Sytnyk – Doctor of History, Associate Professor; I. Stashevska – Doctor of Education, Professor, Academician EISA; A. Stashevskiy – Doctor of Arts, Professor, Academician of IIA, Honored Artist of Ukraine; A. Stempnik – Dr. habil. in History, Professor (Poland); V. Telvak – Doctor of History, Professor; V. Futala – Doctor of History, Professor; E. Tsyhova – Doctor of Philology, Professor.

Reviewers:

O. Astafiev – Doctor of Philology, Professor of Literature Theory, Comparative Literature and Literary Work Department of Philology Institute Kyiv National Taras Shevchenko University.

H. Padalka – Doctor of Education, Professor of piano performance and artistic culture Department of Art Institute National Pedagogical Dragomanov University.

I. Patryljak – Doctor of History, Professor of Ukraine Modern History Department, the Dean of History Faculty Kyiv National Taras Shevchenko University.

N. Skotna – Doctor of Philosophy, Professor, Head of Applied Psychology Department, rector of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University.

The publication is included in the scientific metric databases of Index Copernicus International

Under the license agreement No 180-03/2014 from 27.03.2014 the collection «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists scientific papers» is included in the international scientific metric bases RSCI (Russian scientific citation index) http://olibrary.ru/title_about.asp?id=50651

The collection is notated in the international databases as: Polish Scholarly Bibliography, Info Base Index, Research Bible, Open Academic Journals Index, Scientific Indexing Services, Inno Space, Cite Factor

The articles are equal to publications in Ukraine journals included in international scientific metric databases accordance with the MES of Ukraine order from 17 november 2012 p. No 1112 (amended by the MES of Ukraine order from 03.12.2012 No 1380).

Print media registration certificate «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers» series KV № 19906-9706P from 14.05.2013

All electronic versions of articles in collection are available on the official website edition
<http://drohobych.net/youngsci/>

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles, and is not responsible for the accuracy of these data and references.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnyzkiy, A. Dushniy, I. Zymomyra.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivann Franka str., 24,
Drohobych, Lviv region, 82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: vilnickiy@gmail.com

поетичних збірок та книг спогадів, десятків публікацій. Окремі публікації п. Бенедюк подарував студентській молоді.

День педагогічних інновацій під назвою «Шляхи використання педагогічних інновацій у ВНЗ і початковій школі» проводився і 25 жовтня 2014 р. доцентами кафедри А. С. Зимульдіною (лекція на тему «Спілкування як інструмент соціалізації майбутнього учителя» з навчальної дисципліни «Основи педагогічної майстерності») та Я. А. Дробчак (лабораторне заняття на тему «Виготовлення квілінгу» з навчальної дисципліни «Трудове навчання з практикумом»). Ці відкриті заняття відповідали високому рівню науковості і методичної досконалості з акцентом втілення інноваційних технологій у практичній діяльності викладачів та студентів.

Дні педагогічної майстерності є днями педагогічної новизни, педагогічних пошуків, педагогічних здобутків та поширення передового педагогічного досвіду.

Висновки. Уміле проведення організаційно-методичної роботи кафедри педагогіки та методики початкової освіти служить ефективним засобом у підготовці майбутніх педагогів, є важливим шляхом до їх професійного зростання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Боднар В. І. Психолого-педагогічні чинники формування особистості майбутнього учителя у педагогічному ВНЗ / В. І. Боднар. Педагогічні та психологічні науки в Україні : зб. наук. праць до 15-річчя АПН України у 5 томах / Теорія та історія педагогіки. – К. : Педагогічна думка, 2007. – Т. 1. – С. 248–259.
2. Пантюк М. П. Інтерактивне навчання молодших школярів у контексті інтеграції науки і практики / М. П. Пантюк, Л. Г. Стахів. Актуальні питання гуманітарних наук : зб. наукових праць молодих учених. – 2015. – Вип. 12. – С. 304–310.
3. Хомич Л. О. Система психолого-педагогічної підготовки вчителя початкових класів / Л. О. Хомич : автореф. дис. ... докт. пед. наук : 13.00.04. – К., 2004. – 38 с.

REFERENCES

1. Bodnar V. I. Psihologo-pedagogichni chinniki formuvannya osobistosti majbutnogo uchitelya u pedagogichnomu VNZ / V. I. Bodnar. Pedagogichni ta psihologichni nauki v Ukraini : zb. nauk. prac do 15-richchya APN Ukraini u 5 tomah / Teoriya ta istoriya pedagogiki. – K. : Pedagogichna dumka, 2007. – T. 1. – S. 248–259.
2. Pantyuk M. P. Interaktivne navchannya molodshih shkol'yariv u konteksti integracij nauki i praktiki / M. P. Pantyuk, L. G. Stahiv. Aktualni pitannya gumanitarnih nauk : zb. naukovih prac molodih uchених. – 2015. – Vip. 12. – S. 304–310.
3. Homich L. O. Sistema psihologo-pedagogichnoj pidgotovki vchitelya pochatkovih klasiv / L. O. Homich : avtoref. dis. ... dokt. ped. nauk : 13.00.04. – K., 2004. – 38 s.

Статтю подано до редакції 14.09.2013 р.

Ірина РОЗМАН,

старший викладач кафедри філологічних дисциплін Мукачівського державного університету, пошукач кафедри педагогіки та психології Ужгородського національного університету (Україна, Мукачево) msu.edu.ua

ПОДОЛАННЯ СТЕРЕОТИПІВ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОДИН ЗІ ШЛЯХІВ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Актуальність матеріалу, викладеного в статті, обумовлена тим, що розкриває здатність уміло і вчасно удосконалювати зміст навчально-виховної роботи, якщо вона перестає бути продуктивною та спрямовувати креативний потенціал фахівця-гуманітарія на науково-дослідницькі доробки у сфері гуманітарної освіти. Особлива увага в статті спрямована на необхідність системної діагностики, яка забезпечує об'єктивну інформацію про стан і результати педагогічного процесу та сприяє прийняттю адекватних педагогічних рішень.

Ключові слова: продуктивність, сфера гуманітарної освіти, системна діагностика, теоретико-практична підготовка.

Літ. 5.

Iryna ROZMAN,

senior teacher of the department of philological disciplines of Mukachevo State University, external PhD student of the Pedagogic and Psychology department of Uzhhorod State University (Ukraine, Mukachevo) msu.edu.ua

OVERCOMING STEREOTYPES IN TEACHING ACTIVITIES AS ONE OF THE WAY OF COMPETENCE FORMING

The relevance of the material determined the ability to improve the content of teaching – educational work skilfully and promptly, if ceases to be productive and to direct the creative potential of specialist in humanities research in the area of scholarship. A special attention in the article is paid to the need for system diagnostics that provides objective information on the status and results of the teaching process and promotes the adoption of appropriate educational decisions.

Key words: productivity, humanities education sector, system diagnostics, theoretical-practical training.

Ref. 5.

Ірина РОЗМАН,

старший преподаватель кафедры филологических дисциплин Мукачевского государственного университета, соискатель кафедры педагогики и психологии Ужгородского национального университета (Украина, Мукачево) msu.edu.ua

ПРЕОДОЛЕНИЕ СТЕРЕОТИПОВ В ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК ОДИН ИЗ ПУТЕЙ ФОРМИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНТНОСТИ

Актуальность материала, изложенного в статье, обусловлена тем, что раскрывает способность умело и вовремя совершенствовать содержание учебно – воспитательной работы, если она перестает быть продуктивной и направлять креативный потенциал специалиста-гуманитария на научно-исследовательские работы в сфере гуманитарного образования. Особое вни-

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Владига О. Останні томи «Історії України-Руси»	
Михайла Грушевського: археографічний аспект	5
Галик В. Здобутки франкознавчої науки у Франковому краї в останнє десятиліття....	11
Галів М. Мікросоціальна група мельників у селі Літиня на Дрогобиччині (XVI – XVIII ст.).....	18
Ільницький В. До питання рейдів відділів УПА ВО-4 «Говерля» (1944–1949).....	28
Лазорак Б. Повідомлення про село Уличне на сторінках дрогобицької та самбірської преси другої половини XIX – першої половини XX століття	39
Стецик Ю. Ченці-брати Добромильського монастиря (1783 р.): життєвий шлях до духовного покликання.....	48

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Білоусова С. Фольклорна лінія у творах для домри В. Івка, Є. Мілки, О. Некрасова.....	55
Карась С. Темпові варіанти, агогіка, динаміка та артикуляція («Прелюдії та фуги <i>gis-moll</i> » Й. С. Баха (ДТК, II-й том) у виконавській інтерпретації баяністів.....	63
Карташова Ж. Обґрунтування методики фахової підготовки майбутнього вчителя музики у процесі інтеграції музично-виконавських дисциплін.....	78
Коверза О. Становлення джазового мистецтва як феномену музичної культури 20–30-х рр. XX століття в Україні	87
Олексюк А., Душний А. Інструментально-виконавська підготовка вчителя музичного мистецтва в наукових студіях сьогодення	94
Соловей Л. Отець Михайло Вербицький – композитор, громадський діяч, автор гімну України «Ще не вмерла України і слава, і воля»	101
Тинювський М. Репертуарні тенденції формування виконавської майстерності кларнетиста	111
Чавва Л., Кузьо В. Питання мистецької освіти у реаліях науково-практичних конференцій сьогодення.....	119

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Голик С. Англійська мова як <i>lingua franca</i> у сучасному світі: глобалізаційні виклики	125
Денисова І. Особливості оказіонального словотворення у романах українського фентезі.....	132
Котвицька В. До питання про класифікацію типів семантичної адаптації англіцизмів у німецькій мові.....	139
Лазебна О. Класифікація дієслів, вживаних у сполученні з прислівниками оцінки та дієприслівниками оцінки, у сучасній німецькій мові Німеччини та Австрії	145
Подорожна К. Порівняльний аналіз відтворення українських історичних реалій засобами німецької мови у перекладах історичної повісті І. Я. Франка «Захар Беркут».....	151
Попович Н. Граматико-семантичні особливості перекладу форм та похідних дієслова 'Уфіотци в патристичних текстах IV століття	157
Шум О. Творча майстерність перекладача при відтворенні українських фразеологізмів	167
Бондарець Т. Ментально-географічні характеристики романів Дж. Остен.....	172
Врабель-Кемінь О. Реконструювання гендерної ідентифікації в казках Анджели Картер	177

Дмитрів І. Жанр молитви у творчості поетів-«логосівців»	183
Кевешлігеті О. Міфосвіт Христини Керити у поетичній збірці «Березневі заручини»	191
Новак С. Оповідання Володимира Бірчака: текст і контекст	197
Рашкі Н. Еволюція особистості у романі «Тасмний сад» Ф. Г. Бернет	206
Риба І. Етнообраз француза в романистиці Генрі Джеймса	212
Угляр Л., Зимомря І. Роль образу «дім» у художній концепції Тоні Моррісон	217
Сохал А. Про факти та вигадки. Вікі Баум у світлі автобіографії «Усе було цілком інакше»	224

ПЕДАГОГІКА

Василенко О. Категорія соціальної відповідальності педагога у наукових дослідженнях	232
Грибок Н., Проць Р., Ярема В., Проць Л. Характеристика поняття та компонентів культури здоров'я студентів спеціальної медичної групи	239
Дробчак Я. Творча робота майбутніх учителів на уроках трудового навчання у початкових класах	246
Жигайло О., Гриньців М. Варіативність використання форм управління обчислювальною діяльністю молодших школярів на уроках математики	253
Зимульдінова А. Шляхи підготовки до навчання дітей п'ятирічного віку в освітньо-виховних закладах різного типу	259
Калита Н. Підготовка вчителя початкової школи в контексті сучасних освітніх парадигм	265
Канюк О. Особливості викладання професійно-орієнтованої іноземної мови для студентів нелінгвістичних спеціальностей	270
Колтук Л. Інтенсифікація навчально-виховного процесу як складова модернізації освіти вищої школи	275
Надім'янова Т. Вплив школи і сім'ї у формуванні основ здорового способу життя молодшого школяра	283
Пантюк М., Зимульдінова А., Скалич Л. Науково-експериментальна робота кафедри як шлях до професійного зростання педагога нової генерації (до 35-річчя кафедри педагогіки та методики початкової освіти)	289
Пантюк М., Стахів Л. Організаційно-методична робота кафедри – шлях до професійного зростання майбутнього педагога (35-річчю кафедри педагогіки та методики початкової освіти присвячується)	296
Розман І. Подолання стереотипів у педагогічній діяльності як один зі шляхів формування компетентності	307
Садова І. Особливості підготовки майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах інклюзивної освіти	313
Скалич Л. Підготовка майбутнього вчителя початкової школи до використання інтерактивних технологій навчання	319
Стахів Л. Технологія інтерактивного навчання – одне із важливих завдань формування умінь майбутнього учителя початкових класів	325
Чернецька Ю. Вплив чинників десоціалізації на формування наркозалежної особистості	330
Шубак Г. Особливості організаційних форм навчальної діяльності учнів у малокомплектній початковій школі	337

РЕЦЕНЗІЇ, ВІДГУКИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

Тельвак В. Інституціональні аспекти розвитку українського наукового руху XIX – початку XX ст.: новий погляд	345
--	-----

маніє в статті направлено на необхідність системної діагностики, которая забезпечує об'єктивну інформацію о стані і результатах педагогічного процесу і сприяє прийняттю адекватних педагогічних рішень.

Ключевые слова: *производительность, сфера гуманитарного образования, системная диагностика, теоретико-практическая подготовка.*

Лит. 5.

Постановка проблеми. Світ «інформаційного вибуху», який формує нові інформаційні відносини між дитиною і знаннями, стає все складнішим. Тому молодь потребує вміння розв'язувати складні проблеми, критично ставитися до обставин, порівнювати альтернативні точки зору та приймати зважені рішення. За багаторічні роки праці в системі освіти стало зрозумілим, що нікому не можна дати освіту на засадах якоїсь окремої науки незалежно від інших наук, тобто органічне поєднання відомостей інших навчальних предметів навколо однієї теми, є однією з найперспективніших інновацій, яка закладає нові умови діяльності викладачів та учнів. Але на сучасному етапі навчання жоден урок не може бути реалізовано з використанням тільки шкільного підручника та в межах одного предмету. Інтердисциплінарність – це підхід, який чи то через діалог, чи то через взаємодію двох або більше дисциплін об'єднує методологію, створюючи нові можливості дослідження проблем, які нерідко переростають у нові дисципліни.

Аналіз досліджень. Запровадження Питання компетентнісного підходу в системі освіти розглядається вітчизняними вченими: Н. Бібік, О.Локшиною, О. Пометун, С. Сисисвою, Л. Хоружю. Вагомий внесок здійснили у розробку цієї проблематики російські вчені: В. Байденко, І. Зімня, В. Краєвський. Значного розвитку в дослідженнях проблем компетентнісного підходу досягла зарубіжна педагогіка: Ж. Делор, М. Рюменвіль.

Метою статті є розгляд компетентнісного підходу як одного зі шляхів формування готовності майбутніх учителів.

Виклад основного матеріалу. Розвиток мобільності педагога перш за все залежить від інтердисциплінарного підходу до навчання. Безперервне підвищення педагогічної майстерності досягається завдяки системному і систематичному методичному навчанню вчителів у школі, продуктивній роботі педагогічних рад, проведення науково-методичних семінарів. Усі ці заходи об'єднані загальним завданням – формувати педагога-професіонала, педагога-дослідника, здатного успішного розв'язувати педагогічні завдання, які стоять перед навчальним закладом в ситуації сьогодення. У 1996 році Жак Делор у доповіді ЮНЕСКО про освіту ХХІ століття сформулював чотири ціннісні напрямки, за якими має розвиватися освіта. Вчені їх визнали глобальними компетентностями, які набирають все більшої ваги для всього світу: вміння людей жити разом, вміння вчитися, вміння діяти, вміння бути [2].

Пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку держави є система освіти, в якій ключова роль належить учителю. Саме від його професіоналізму і компетентності, позиції та досвіду, педагогічної майстерності залежить успіх в освітній галузі, яка є інтелектуальною базою сталого розвитку України.

Методична робота в сучасній школі спонукає вчителя до роботи над підвищенням свого фахового рівня, сприяє збагаченню педагогічного колективу педагогічними знаннями, допомагає молодим учителям переймати майстерність у більш досвідчених колег. Саме методична робота покликана стимулювати підвищення наукового рівня вчителів, їх підготовку до засвоєння змісту нових програм і технологій реалізації, до-

сягнень психолого-педагогічних дисциплін і методик викладання, передового педагогічного досвіду.

Основою якісної методичної роботи є системна діагностика, яка забезпечує об'єктивну інформацію про стан і результати педагогічного процесу та сприяє прийняттю адекватних управлінських і педагогічних рішень. Діагностування вчителів проводиться щодо рівня їх теоретично-практичної підготовленості до педагогічної діяльності, спрямованості на творчість, рівня підготовленості сприйняття і впровадження інновацій, рівня знань з обласної та шкільної науково – методичної проблеми.

Самоаналіз методичної роботи педагогів корегується керівниками шкільних методичних об'єднань та адміністрацією школи. На які аспекти в роботі з вчителями слід звернути більшу увагу? Необхідно забезпечити школи сучасним інструментарієм для проведення діагностики. Це і тести, і анкети, і різні педагогічні ситуації в електронному варіанті. Це дасть можливість об'єктивно оцінити рівень готовності кожного вчителя для роботи над певною педагогічною проблемою ф позбавить певного суб'єктивізму. Необ'єктивність – головна небезпека, яка загальмовує активність, ініціативність навіть творчого вчителя. Тому для більш об'єктивної оцінки діяльності педагога, крім діагностики, моніторингу, слід використовувати механізм фіксації виконавчої дисципліни через «панораму активності»:

- індивідуалізація роботи кожного вчителя (відповідно до творчих можливостей);
- робота в МО та атестація;
- самоосвіта, курсова перепідготовка;
- організація творчих груп вчителів;
- проведення педагогічних тренінгів, ділових ігор із залученням учителів-методистів;
- участь у конкурсах педагогічної творчості, міжнародних проєктах впровадження перспективних педагогічних ідей.

Поняття «компетентнісний підхід» О. Пошетун розглядає як спрямованість освітнього процесу на формування і розвиток ключових (базових, основних, над предметних) і предметних компетенцій [3, 106].

В авангарді ж досліджень феноменом креативності були Д. Гілфорд, П. Торренс, Г. Сельє, які підкресливали, що креативність (здібність до творчості) є загальною особливістю особистості (здатністю, диспозицією, рисою), що впливає на творчу продуктивність, незалежно від сфери прояву особистісної активності. Д. Гілфорд, зокрема, визначає чотири основні ознаки креативності: оригінальність; семантична гнучкість; образна адаптивна гнучкість; семантична спонтанна гнучкість. Креативність – «творчість, здатність до творчості, онтологічно властива людському буттю як безпосередньому самотуттю. У реальності одиничного людського буття вона може бути пригнічена і прихована або навпаки – розкрита і індивідуально розвинена...», – стверджує І. Маноха [5, 440–446]. В останньому утверджується, що «поле значень поняття «креативність» ширше за поняття «творчий потенціал», оскільки феномен креативності має потенційну й актуальну форми», і що «творчі здібності» (інтелектуальні естетичні, комунікативні й ін.) – структурні компоненти креативності» [3].

Сучасні вимоги до вищої школи України у відповідних освітянських документах надають переваги формуванню творчого фахівця, але в реальності цьому часто заважає традиційний, а іноді й формальний підхід, коли в основі традиційності переважають показники «технологічності» педагогічного процесу підготовки фахівців у вищій школі. Сучасне ж розуміння проблеми креативності частково зводиться до початків, – абно-

тивності, яка має із сторони педагога забезпечити психолого-педагогічну підтримку креативного студента (учня). Ми вважаємо, абнотивність новою функцією вищої школи щодо формування креативності майбутнього фахівця-гуманітарія, яка ґрунтується на здатності педагога сприймати креативного учня (М. Кашапов). Ідучи далі за розумінням педагогічної креативності, можна зауважити на те, що в теорії та методології педагогіки, в педагогічній освіті в цілому феномен абнотивності є мало розробленим.

Сьогодні існують інноваційні методики дослідження означеної проблеми, наприклад, методика на визначення абнотивності (розроблені науковою школою М. Кашапова за участю Ю. Адушевої та ін.), та цією методикою досліджуються тільки учні шкільного віку. Резервом же наукових надбань може бути науково-методичний супровід, адаптація існуючої методики та психолого-педагогічна підтримка (власне абнотивність, – прим. авт.) навчання креативної студентської молоді, спрямованої на творчий розвиток. Стосовно ж тлумачення «креативності», то сьогодні більш поширеним є поняття «розвиток творчого потенціалу», що може відноситися також до педагога [4].

Систематичними цілеспрямованими спостереженнями творчого результату фіксується досягнення, що забезпечується застосуванням педагогічного експерименту, критичним використанням продуктивного педагогічного досвіду. Досвід педагогічної творчості різних сторін діяльності викладача (вчителя) від проведення навчальних занять, роботи над організацією колективу учнів відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей, проєктування особистості учня, вироблення стратегії і тактики педагогічної діяльності з метою оптимального виконання завдань всебічного розвитку особистості. Сутність педагогічної діяльності С. Гончаренко наголошує на оригінальному підході. Значення поняття оригінальності походить від лат. *originalis* – (*неповітряний, природжений*) – та позначає морально-психологічну рису особистості, означає її несхожість з іншими, неповторність, самобутність духовного світу яка характеризує здатність до творчості. Оригінальність – індивідуальна риса, яка характеризує здатність до творчості, до нового, незвичного, такого, що не зустрічалося раніше в змісті людського пізнання і практичної діяльності.

Згадані ознаки мають бути притаманними викладачу, вчителю, загалом – педагогу і тут без сформованої особистісної педагогічної *абнотивності* викладач не зможе забезпечити вискоєфективний підхід до навчально-виховних завдань, збагачення теорії і практики виховання й навчання творчої особистості майбутнього фахівця-гуманітарія це вже не кажучи про те, що освітня галузь України вже давно потребує педагога з інтегрованою в науковому розумінні особистістю, – інтегрованою в художню творчість (поліхудожній напрямок), в гуманітарній діяльності – це кроскультурний напрямок в технічній діяльності – політехнічний напрямок. За цими напрямками педагог з інтегративним психотипом та володінням спеціальними абнотивними здібностями зможе стати помічником креативному студенту або учню.

В оцінці сформованості мотиваційно-ціннісного компоненту компетентності викладача, в розвитку здібності бачення творчого студента за критерії можна виокремити сприйняття креативного студента, усвідомлення значущості творчого розвитку студентів при реалізації професійної діяльності; мотивація на творчу самореалізацію в професійній діяльності; оригінальність мислення тощо. Визначити складові такої сформованості можна опосередкованою дією через спілкування за допомогою особливостей впливу на психічні процеси, які описано як сукупність зовнішніх і внутрішніх факторів: 1) характером спільної діяльності; 2) специфікою ситуації взаємодії; 3) індивідуальними психологічними характеристиками суб'єктів спілкування (їх комунікативними властивостями).

ми, підготовленістю до діяльності і спілкування тощо); 4) соціально-психологічними факторами (рівнем спрацьованості, сумісності тощо) та ціннісними орієнтаціями [5, 447].

Формування абнотивності у майбутнього фахівця-гуманітарія як здібності – це здійснення необхідної психолого-педагогічної підтримки його креативності, бо майбутня праця його буде пов'язана з вихованням творчої особистості молодого людини.

Іноді педагоги досягають високих результатів завдяки перенапруженню сил і самого вчителя і учнів, що вносить дисгармонію в навчальний процес. Непогано було б кожному вчителю мати свій особистий сайт або хоча б портфоліо. Всі роздинки свого педагогічного досвіду можна помістити на сайті (друковані матеріали, фотографії, відеозаписи). Слідкувати за тим, щоб ріст педагогічної майстерності вчителя позитивно впливав на учнів, забезпечував єдність освіти, виховання та розвитку учнів. Форми організації методичної роботи в школі досить динамічні. Вибір конкретної з них залежить від педагогічної культури вчителів, морально-психологічного клімату в шкільному колективі, матеріально-технічних можливостей школи, інноваційної відкритості та активності вчителів та керівників школи. До одного зі шляхів подолання стереотипів вчителя належить зміст індивідуальної самоосвіти педагога, який охоплює систематичне вивчення політичної, психолого-педагогічної, наукової літератури; безпосередню участь у роботі шкільних, міжшкільних та районних методичних об'єднань, семінарів, конференцій, педагогічних читань; розробку окремих проблем, пов'язаних з удосконаленням навчально-виховної роботи; проведення експериментальних досліджень; підготовку доповідей, виступів по радіо, телебаченню, огляд і реферування педагогічних та методичних журналів, збірників.

Організація самоосвіти передбачає зв'язок самоосвіти з практичною діяльністю педагога; систематичність і послідовність самоосвіти, постійне ускладнення її змісту і форм; багатоплановий (комплексний) підхід до організації вивчення обраної теми з самоосвіти; індивідуальний характер самоосвіти як найбільш гнучкої форми набуття педагогом знань; гласність і наочність результатів самоосвіти в педагогічному колективі; створення в школі умов для звернення педагогів до нових досягнень науки і передового педагогічного досвіду; завершеність самоосвітньої роботи на кожному її етапі (доповіді, участь у семінарі, підготовка виступу, написання реферату, підготовка доповіді, участь у засіданні педагогічної ради, науково-практичній конференції та ін.).

Проблема сьогодення дня у проведенні роботи з самоосвіти: формалізм, відсутність бажання педагога самовдосконалюватись. Поширюючи уяву про креативність педагога зазначається, що педагогічна креативність передбачає здатність до творчого пошуку, нестандартного розв'язання педагогічних задач і характеризується за цілим рядом параметрів. Вона характеризується за допомогою таких критеріїв як швидкість (продуктивність) і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість. Під швидкістю (продуктивністю) думки розуміють кількість ідей, яка виникає за одиницю часу. Протилежна якість – малопродуктивність.

Гнучкість думки характеризує здатність швидко і без внутрішніх зусиль переключатися з однієї ідеї на іншу; бачити, що інформацію, отриману в одному контексті, можна використати і в іншому. Це добре розвинута навичка переносу (транспозиції). Вона забезпечує вміння легко переходити від одного класу явищ, що вивчаються, до іншого, бути готовим до інтелектуального ризику і до парадоксів. Протилежна якість – інертність.

Оригінальність визначає здатність до генерації ідей, які відрізняються від загальноприйнятих, до парадоксальних, несподіваних рішень. Вона пов'язана з цілісним баченням усіх зв'язків і залежностей, непомітних під час послідовного логічного аналізу. Протилежна якість – традиційність.

Допитливість розуміється як здатність дивуватися; відкритість та інтерес до усього нового. Протилежна якість – байдужість.

Сміливість передбачає здатність приймати рішення в ситуаціях невизначеності, не лякатися власних висновків і доводити їх до кінця, ризикуючи особистим успіхом та репутацією. Протилежна якість – поміркованість.

Висновки. Готовність викладача до здійснення компетентнісного підходу залежить від його креативного потенціалу. Креативний потенціал фахівця-гуманітарія – це сукупність особистісних якостей, які визначають можливості й межі участі його в навчально-виховній діяльності; здатність уміло і вчасно змінювати зміст своєї діяльності, якщо вона перестала бути продуктивною; створення вагомих навчально-виховних, науково-дослідних доробків у сфері гуманітарної освіти. Характерними рисами яких є оригінальність, новизна засобів і способів навчальної взаємодії з фахівцями (майбутніми фахівцями), які можуть бути сформовані на теоретичних засадах педагогічної креативності та за умов креативного культурно-освітнього простору й комплексу професійних компетентностей викладача в період модернізації освітньої галузі України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Болонський процес : Результати обучения и компетентносный подход / [под. науч. ред. проф. В. И. Байденко]. – М. : Исследовательский центр проблем качества подготовки специалистов, 2009. – 536 с.
2. Делор Ж. Образование : необходимая утопия / Ж. Делор // Педагогіка. – 1998. – № 5. – С. 5–15.
3. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : бібліотека з освітньої політики / [за ред.: О. В. Овчарук]. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 105–110.
4. Левченко О. О. Абнотивність як складова комплексу професійних компетентностей викладача в процесі формування студента-гуманітарія / О. О. Левченко // Педагогіка і психологія [Вісник НАПН України]. – 2012. – № 4 (77). – С. 23–30.
5. Маноха І. П. Психологія потаємного «Я» / І. П. Маноха. – К. : Поліграфкнига, 2001. – 448 с.

REFERENCES

1. Bolonsky'j process : Rezul'taty obucheny'ya u' kompetentnosnyj podhod / [pod. nauch. red. prof. V. Y'. Bajdenko]. – M. : Y'ssledovatel'sky'j centr problem kachestva podgotovky' spetsy'aly'tov, 2009. – 536 s.
2. Delor Zh. Obrazovany'e : neobxody'maya utopy'ya / Zh. Delor // Pedagogy'ka. – 1998. – № 5. – S. 5–15.
3. Kompetentnisny'j pidxid u suchasnij osviti : svitovy'j dosvid ta ukrayins'ki perspekty. Biblioteka z osvith'noyi polity'ky' / [za red.: O. V. Ovcharuk]. – K. : «K.I.S.», 2004. – S. 105–110.
4. Levchenko O. O. Abnotivnist' yak skladova kompleksu profesijn'y'x kompetentnostej vykladacha v procesi formuvannya studenta-gumanitariya / O. O. Levchenko // Pedagogika i psyxologiya: Visnyk NAPN Ukrainy'. – 2012. – Nr 4 (77). – S. 23–30.
5. Manoxa I. P. Psy'xologiya potayemnogo «Ya» / I. P. Manoxa. – K. : Poligrafkny'ga, 2001. – 448 s.

Статтю подано до редакції 22.09.2013 р.

Ірина САДОВА,

кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки та методики початкової освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, (Україна, Дрогобич) Anat-92@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ

У статті визначено тенденції становлення інклюзивної освіти в Україні; висвітлено особливості підготовки вчителів початкової школи до впровадження інклюзивних форм навчання в освітню практику, зокрема розкрито професійно-особистісні якості, уміння та компетенції, якими має володіти педагог для того, щоб ефективно здійснювати навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку в загальноосвітньому просторі. Стаття ґрунтується на результатах індивідуальної теми дослідження «Теоретико-практична підготовка вчителя до навчання дітей з особливими потребами в умовах модернізації педагогічної освіти».

Ключові слова: інклюзивна освіта, діти з особливими потребами, підготовка майбутнього вчителя до навчання дітей з особливими потребами.

Лит. 6.

Iryna SADOVA,

PhD in Psychological sciences, Associate professor of Pedagogic and Methods of Primary Education department Drohobych State Pedagogical University by Ivan Franko (Ukraine, Drohobych) Anat-92@mail.ru

PECULIARITIES OF THE PREPARATION OF THE FUTURE TEACHER FOR TEACHING CHILDREN WITH SPECIAL NEEDS IN CONDITIONS OF INCLUSIVE EDUCATION

The article defines the tendencies of formation the inclusive education in Ukraine. The peculiarities of the preparation of the primary school teachers for the introduction of the inclusive forms of teaching in educational practice are highlighted. Vocational and personal qualities, skills and competencies that a teacher should possess in order to effectively implement the training and education of children with special needs in general education are disclosed. The article is based on the results of the individual research theme «Theoretical and practical preparation of the teacher for studying children with special needs in conditions of the modernization of the pedagogical education».

Key words: inclusive education, children with special needs, the preparation of the future teacher for teaching children with special needs.

Ref. 6.

Ирина САДОВАЯ,

кандидат психологических наук, доцент кафедры педагогики и методики начального образования Дрогобычского государственного педагогического университета имени Ивана Франко, (Украина, Дрогобыч) Anat-92@mail.ru

ОСОБЕННОСТИ ПОДГОТОВКИ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ К ОБУЧЕНИЮ ДЕТЕЙ С ОСОБЫМИ ПОТРЕБНОСТЯМИ В УСЛОВИЯХ ИНКЛЮЗИВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ